

Rimóczi László

Tápláló szöveg, céltudatos sz szenvedéssel

Valamiért a béka és a skorpió tanmeséje jutott eszembe a kötet végével, amikor is a skorpió át szeretne jutni a folyó túloldalára, de mivel nem tud úszni, megkéri a békát, vigye már át a hátán. A kételtű kis teremtmény tiltakozik, mert fél, hogy rosszul fog járni. A skorpió megígéri, hogy nem csípi meg, mire a béka a hátára engedi, ám a folyó közepén mégis belevágja a fullánkját. A béka pánikba esve kérdezi útitársától, hogy ez mire volt jó, mert most mindketten elpusztulnak, mire a skorpió így felel: „Nem tehetek róla, ilyen a természetem.” Sehol nem jó, csavargunk, utazunk, ha belepusztulunk is. Hekl Krisztina *A legjobb sehol* című novelláskötetére vélhetően azok is rezonálni fognak, akik kevésbé világot jártak, illetve ódzkodnak a mindennapi rutinélet megtörésétől, mert mindig könnyebb lemondani és elfordítani a fejünket, mint észrevenni a konvenciók szorongató bilincseit. Jobb, ha az élet kiszámítható: a hajó is biztonságban van a kikötőben (bár nem arra való).

A szerző nem pazarolja idejét giccsfaragásra vagy nárcisztikus vergődésre, leleplezi a szemfényvesztést, a kétszínűséget, az illúziókat, az eseményeket pedig a maguk nyers valóságában mutatja meg, úgy, ahogy megtörténtek, minden sallang, tejszínhab és dísz nélkül. Ez az ő missziója, nem találgat, hanem állít. Közel engedi magához az olvasót – talán közelebb is, mint szeretné –, hiszen a kötetben sorakozó összes novella megtörtént eseteket dolgoz fel,

így egy nagyon intim és személyes kitarulkozást vehetünk kezünkbe, az írózó valamennyi tündöklésével és bukásával együtt.

„Még nem tudok mozdulni, de azt már felfogom, hogy bár a testem a peronon, a fejem a villamos lépcsője alá került, a villamosvezető csenget, becsukja az ajtót, el fog indulni, nem érdekli őt, hogy félig a villamos alatt fekszem. Próbálok odébb vonszolni magam. Le fogja vágni a fejem, ha nem sietek. Ebben az országban nemcsak a zuhanás tompa, a villamosvezetők is tompák, a bolti eladók, a büfések és az emberek nagy része.”

A szövegnek jól érzékelhető ritmusa van, szépen artikulált mondatai, ahogy a külső eseményeket belső történésekékké konvertálja, vagy épp fordítva. A plasztikus mozzanatok eseményszerűvé kapcsolják össze az apróbb, jelentéktelenebb epizódokat is, sőt még az esetenként előforduló „üresjárat” is mondanivalót hordoz. Az élményanyag valóságghűen került a lapokra, s az is érződik, hogy maga a szerző is keresgél a világban, szeretné megfejtetni a titkokat – még akkor is, ha a titkok nem mindig szereznek, ha megfejtik őket. Néha a résztvevő, néha a megfigyelő perspektíva érvényesül, valamint a „hang nélküli mesélés”, a lényegre törő, már-már minimalista jellemrajzok pedig pont annyit mutatnak, amennyi szükséges, mégis harmónia uralja a szöveget.

A témák megtalálják a szerzőt, nem kell keresnie őket, ahogy receptre sincs szüksége az ábrázolásukhoz, ugyanakkor nyoma sincs erőlködésnek; a sodrás is megvan, a személyes hangvétel pedig végig fenntartja a figyelmet. Lány ecsetvonások egy végtelen vásznon. Kiemelt érdeme, hogy nincs „elfeminizálódva”, s a napjainkban oly divatos, már-már kényszeres önmegvalósítást sem lihegi túl.

„Hazafelé, a kocsiban a híreket olvasom. Tizenhét ponton áramlik a gőz az észak-koreai reaktorból, speciális járművek mozgását is észlelték a környéken. Amerika szerint plutóniumot gyártanak. Nézegetem a szóban forgó műholdfelvételt, Donald fekete acéltáskáját és Vlagyimir új játékszerait: a meteoriként szárguldó, manőverező robotrepülőt, a nukleáris robbanótöltet hordozására alkalmas víz alatti drónt és a Kinzsál névre elkeresztelt,

hiperszonikus rakétát. Ismerős érzés szorítja össze a gyomromat. Újra félek a piros gomboktól. Gyerek vagyok megint.”

A valóság olykor képlékennyé válik, amikor kifut az ember lába alól a talaj, amikor cafatokra szakad a realitásérzete, és ezt nem könnyű hitelesen visszaadni irodalmilag. A novellák lázadó szelleműek, erős hatásfokkal dolgoznak, valamint megfelelő arányérzékkel: remény és reménytelenség feszül egymásnak, a túlélési ösztön egy kis *voyeurséggel*. Rájövünk, hogy a szerző sebezhető – tehát nagyon is emberi –, s mintha pusztán kedvtelesből lenne olykor közönyös, miközben keresi a valóságot, vagy épp kételkedik a kételyben is. Tápláló szöveg, céltudatos szenvedéssel. Érett, kiforrott stílus, sokszínű, letisztult formavilág, szilárd lélekjelenlét. Pofonok, pasik, elbújások, előbújások, veszélyes repülőjáratok és még veszélyesebb egzotikus kalandok, elhagyatottság, túl korai szabadságvágyak és világgá menések motívumai hálózák be a kötetet. A történetek varázsa az életszagúság, hogy „mindez akár velem is megtörténhet”. Az alcímek az aktuális mondatok folytatásai, s úgy tűnik, mintha ezek a novellák egy regénnyé akarnának összeállni, miközben arra is rájövünk, hogy jóformán az egész életünk arról szól, hogy a gyerekkori traumáinkat valahogy feldolgozzuk.

„Anyám nevelte belém a szegénységet. Neked nem lehet zongorád. A legjobb barátnődnek lehet, mert ők gazdagok. Ha apád nem dolgozna ingyen másoknak, nekünk is lenne. Ha az apád munkásőr lenne, te is előbb kapnál nyakkendőt, külön ünnepségen kötnék a nyakadba, kiváló úttörő is lehetnél. Ha nem köpött volna apád a pártkönyvbe, és nem dobta volna be a párttitkár ablakán, most lenne Ladánk, piros útleveleink, nyaralhatnánk Jugóban. A nővérem látott először pálmafát a nászútján, hozott haza tengervizet is, kólasívegben. Mindannyian meghúztuk az üveget, apám, anyám és én is. Hányingerkeltő íze van a poshadt tengervíznek. Mi szegények vagyunk, mert magyarnak születünk. Aki tisztességes, szegény marad, csak tisztességtelen munkával lehet meggazdagodni, lopni, csalni, hazudni kell hozzá. Nincs igazság a Földön, mondta folyton anyám.”

Ezek a képek nem mindig derűsek, nem mindig tesz jót egy-egy novella, talán mert túl őszinték, hol élénkek, hol sötét tónu-

súak, hol vibrálóak, hol túsul ejtőek, hol együttérzést szeretnének. Ez egy olyan kötet, amire időt kell szánni, nem strandra való, mert beszippant, s megfélemezünk róla, hogy az enyhet adó árnyék már odébb kúszott, vagy épp elcsavargott a gyerek. Az a jó benne, hogy egyedi, nem követ semmilyen trendet, irodalmi fősodort, saját hangja van. Mintha Bodor Ádám képi világa köszönne vissza a *Szürkehályogban*, a *2018. július 14-én* című írás pedig fraktálszerű, ami Borges *Bábeli könyvtárára* emlékeztet. *A Krúdynamik igazán volt* a természetellenesség kritikája, lázadás a képmutatás ellen, a sznobizmus ellen, s józan érvelés a dözsölés, a „szindbádolás” mellett – az érzékletesen megkomponált gasztronómiai kitekintésből azt is megtudjuk, hol kapni bálnakolbászt. Swift *Gullivere* köszön vissza az *Óriás* című novellában, ám a könyv mondanivalóját tekintve van némi Kerouac-hatás is (*Úton, Dharma hobók*).

„Kezdetben napló volt, azután már csak kitépelt lapok, zavaros mondatok arról, hogy ki vagyok én és hol lakom. A lap teteje még emlékeztetett a kézírásomra, a szavak fegyelmezetten ültek egymás mellett a papíron, később ezek a sorok hullámszerűen, rajta a betűk hánykolódni kezdtek, hol megnőttek, hol összemertek. Az a szó, hogy segítség, és mögötte a három felkiáltójel hatalmas volt, szinte olvashatatlan.”

Ha trailert kéne vágni ehhez a kötethez, a képanyagban mindenképpen szerepelne tenger, gyümölcsök, érkező és távozó hajók, pár zátony és távoli kikötők, a konklúzió pedig maga a kötet címe. És hogy milyen is az élet, ami ezeken a lapokon zajlik?... Afrikában él egy gyönyörű tollazatú papagáj, igazi díva a madarak közt, és van egy fura szokása: elcsipeget egy bizonyos mérgező bogyófajtát, miközben tudja, hogy pár percen belül elpusztulhat tőle, mégis megeszi, pusztán mert szereti az ízt, de azt is tudja, hogy utána melyik az a bogyó, ami az előző mérgét hatástalanítja... Valami ilyesmi.